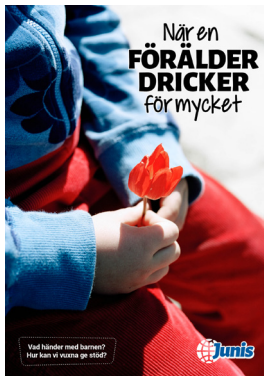

När en **FÖRÄLDER DRICKER** för mycket

Vad händer med barnen?
Hur kan vi vuxna ge stöd?

Studiematerial

Det här studiematerialet bygger på skriften "När en förälder dricker för mycket" från Junis.

Skriften beskriver vardagen för de hundratusentals barn som lever med någon vuxen som dricker för mycket och vilka risker som finns med att leva nära missbruk.

"När en förälder dricker för mycket" vill öka kunskapen hos alla vuxna

som möter barn i sin yrkesroll eller på fritiden, för att kunna förbättra barnens situation.

Studiematerialet är ett sätt att fördjupa sig i frågorna genom att samtala tillsammans och söka rätt på mer information.

Detta är en studiecirkel

Studiecirkeln är en demokratisk arbetsform där deltagarna tillsammans lär sig mer om ett ämne de är intresserade av.

Genom gemensamma reflektioner och diskussioner ökar hela gruppens samlade kunskap. Studiehandledningen ska stimulera till diskussioner och samtal, inte ge alla svar. Här finns inget facit, inget rätt eller fel. Bara förslag till frågeställningar. Naturligtvis kan ni välja helt andra frågor att diskutera.

Det här materialet utgår från tre träffar, men kan naturligtvis delas upp i fler, beroende på hur mycket ni vill fördjupa er i varje frågeställning.

För att räknas som studiecirkel ska ni:

- vara minst tre deltagare och bör inte vara fler än tolv, varje deltagare ska delta vid minst tre träffar och minst en av de tre första träffarna.
- träffas en till tre gånger per vecka, men det går också att träffas till exempel varannan vecka.
- arbeta en till fyra studietimmar per gång, en studietimme är 45 minuter.
- träffas minst tre gånger och totalt minst nio studietimmar.
- arbeta tills det gemensamma målet har uppnåtts.

Ta kontakt med NBV på info@nbv.se
så hjälper de er att komma igång.

Diskussionsfrågorna till den här träffen bygger på sidorna 1–21 i "När en förälder dricker för mycket".

1. "Missbruksproblem är ett ämne som är tabu".

Samtala med varandra:

- Håller du med om att missbruk är svårt att prata om? Varför tror du i så fall att det är så?
- Vad är din egen bild av missbruk? Vad tänker/ser du framför dig när du hör ordet "alkoholist" eller "missbrukare".
- Vilken bild tror du att andra har av missbruk och den som missbrukar/är beroende av alkohol eller andra droger?
- Finns det några risker med en schablonartad bild av missbruk, ur de anhöriga barnens perspektiv?

2. Läs texten "Hur många lever med en förälder som dricker för mycket?".

Samtala med varandra:

- Vad tänker du om de siffror som står i texten? Kände du till detta?
- Vad innebär det för exempelvis en skola, förening eller ett bostadsområde att ungefär vart femte barn lever med en vuxen som har alkoholproblem?

3. Barns så kallade överlevnadsstrategier kan sammanfattas med "inget prat, ingen tillit, inga känslor".

Samtala med varandra:

- Vad tänker du om beskrivningen av hur barn utvecklar strategier för att hantera sin situation?
- Varför känner barnet att det är så viktigt att dölja vad som händer hemma?
- Vad tror du att det kan det leda till om ett barn i stor utsträckning har fokus på sin förälder, och inte lär sig att se och känna igen sina egna behov och känslor? Vad kan hända om man inte kan eller får visa sina känslor?
- Har du några egna exempel där du har mött barn du vet, eller tror dig veta, har tillämpat de här överlevnadsstrategierna? Hur har du bemött barnen? Var det något som fungerade bra, eller mindre bra?

4. Läs texten "Berusningen påverkar förmågan att vara förälder".

Samtala med varandra:

- Vad tänker du om det som tas upp i texten?
- Gäller det som tas upp i texten enbart den som har ett beroende av alkohol?

5. Läs texten "Ökad utsatthet för våld och övergrepp" samt diagrammet på sidan 13 och citatet på sidan 12.

Samtala med varandra:

- Vilka olika sorters våld kan barn utsättas för?
- På vilket sätt är barn som växer upp med missbruk en extra utsatt grupp?
- Vad är ditt svar på Jessica Anderssons fråga på sidan 12: "Varför dröjde det så länge innan någon annan vuxen reagerade?"
- Vet du vad du ska göra om du misstänker eller får vetskap om att ett barn är utsatt för våld?

6. Stycket "Missbruket stör inläringen" tar upp att studieresultaten påverkas hos barn som är anhöriga till föräldrar med missbruk av alkohol och/eller narkotika.

Samtala med varandra:

- Vad finns det för orsaker till att studieresultaten påverkas för dessa barn?
- Ge fler exempel på hur skolgången kan påverkas, förutom själva studieresultaten. Försök vara så konkreta som möjligt, och utgå gärna från egna erfarenheter.

7. Läs texten "Lärarna misstänker – men anmäler sällan sin oro". Även övriga texterna om skolan tar upp det faktum att skolan alltför sällan agerar. Exempelvis: "Sex av tio ungdomar berättar att de trots att skolan hade vetskap inte fick något stöd under grundskolan utifrån sin situation som anhöriga" och "Det tycks som om skolan ofta tar tag i symptomen som barnen visar."

Samtala med varandra:

- Vad tänker du om det du har läst? Vad tror du är anledningen till att det är så? Vad skulle kunna göras för att förändra detta?
- Titeln på Maskrosbarns rapport är "Fråga hur vi mår, inte hur det går". Vad menas med detta? Vad tänker du om den uppmaningen från unga?

8. Är det något annat av det som ni har läst som har väckt tankar eller frågor som ni vill ta upp? Är det något ni vill försöka hitta svar på till nästa gång ni ses?

Samtala med varandra om detta.

När en
**FÖRÄLDER
DRICKER**
för mycket

Diskussionsfrågorna till den här träffen bygger på sidorna 22–41 i "När en förälder dricker för mycket".

1. Läs texterna om alkoholrelaterade fosterskador.

Samtala med varandra:

- Kände du till de fakta som tas upp i texterna?
- Hur upplever du att attityderna är till att dricka alkohol under graviditeten?
- Har du själv reflekterat över pappans/partners alkoholkonsumtion i relation till graviditet?

2. Barn som har tydliga problem har fem gånger högre sannolikhet att få stödinsatser än de barn som inte har tydliga problem.

Samtala med varandra:

- Varför tror du att det är så?
- Vad blir konsekvenserna av sena insatser för barn som behöver stöd?

3. Under rubriken "Skolan och förskolans roll" beskrivs det hur skola och förskola är en viktig aktör för förebyggande insatser.

Samtala med varandra:

- Varför är skola och förskola viktigt?
- Ta upp ett par goda exempel på förebyggande insatser och tidig upptäckt, som nämns i texten. Samtala med varandra om vad som är bra med dessa exempel. Skulle det vara möjliga att genomföra i alla skolor och förskolor?

4. Läs rutorna "Vad elever önskar sig av skolan" och "Tips till förskolan".

Samtala med varandra:

- Vad tänker ni om tipsen, skulle de gå att följa?

5. "Ungdomarna efterfrågar att vuxna ställer mer direkta frågor för att få klarhet i hur det är hemma." Det visar en intervju studie med unga som lever med missbruk.

Samtala med varandra:

- Hur kommer det sig att vuxna så sällan ställer dessa frågor?
- Vad tycker du kännetecknar en god lyssnare?
- Hur kan du själv vara en vuxen som vågar? Som frågar, lyssnar och agerar i de sammanhang där du möter barn?
- Har du själv ställt en fråga till ett barn eller ungdom om hur hen har det hemma? Hur kändes det att ställa frågan?

6. Flera undersökningar visar att det i stor utsträckning gäller att bo i rätt län, där det finns strukturer och rutiner, för att få möjlighet att delta i stödverksamhet.

Samtala med varandra:

- Finns det stödverksamhet i din kommun som riktar sig direkt till barn som lever med missbruk?
- Om du inte vet, försök att ta reda på det, exempelvis via kommunens hemsida.
- Hur gick det att hitta information om stödet – var det lätt eller svårt? Hur tror du att det är för barn och ungdomar att hitta informationen?

7. Under rubrikerna "Stöd i lagen" och "Ta din oro på allvar" står det om lagar som på olika sätt ska ge stöd och skydd för barn.

Samtala med varandra:

- Vilka är lagparagraferna?
- Kände du till dessa lagparagrafer? Har du själv tillämpat dem i något sammanhang?
- Vilka kan konsekvenserna bli om vuxna inte använder sig av de skyldigheter och möjligheter som lagarna innebär?

8. Läs rutan "Tips till socialtjänsten".

Samtala med varandra:

- Vad tänker ni om tipsen?

9. Är det något annat av det som ni har läst som har väckt tankar eller frågor som ni vill ta upp? Är det något ni vill försöka hitta svar på till nästa gång ni ses?

Samtala med varandra om detta.

När en
**FÖRÄLDER
DRICKER**
för mycket

Diskussionsfrågorna till den här träffen bygger på sidorna 42–54 i "När en förälder dricker för mycket".

1. "Vi mår helt enkelt bättre när vi är en del av ett sammanhang och känner att det vi gör är meningsfullt." Så står det i stycket "Föreningsliv och meningsfull fritid ger skydd".

Samtala med varandra:

- Vilka sammanhang är du själv en del av? Vad betyder det för dig?
- Vilken betydelse kan fritidsaktiviteter ha för barn som har det struligt hemma? Ge gärna egna exempel.

2. På flera ställen i skriften talas det om skyddsfaktorer.

Samtala med varandra:

- Vad innebär begreppet skyddsfaktor?
- Vad finns det för platser och sammanhang i er närmiljö – exempelvis där ni själva jobbar eller är ledare – som kan fungera som skyddsfaktorer?
- Vore det möjligt att förstärka dessa skyddsfaktorer för barn i missbruksmiljö? Hur?

3. Läs "Tips till dig som vill stötta".

Samtala med varandra:

- Hur kan man prata om sådant som är tabu? Har du konkreta exempel på hur man kan ta upp frågor om alkohol, andra droger och missbruk med barn och ungdomar?
- Hur är det möjligt att skapa en miljö där det är okej att prata om det som är svårt?
- Vad kan det innebära i praktiken att "ta på sig nya glasögon"? Utgå gärna från det sammanhang där du möter barn och ungdomar, i ditt yrke, ideellt eller privat.
- Vart skulle du själv hänvisa en ung person som kan behöva mer stöd?
- Vart vänder du dig själv om du behöver någon att bolla med, eller få mer kunskap kring barn i missbruksmiljö?

4. Läs "Vad alla behöver veta". Gå igenom listan, punkt för punkt.

Samtala med varandra om listan:

- Varför tror du att det är just de här sakerna som finns med på listan? Använd gärna den kunskap du har fått av att läsa tidigare texter i skriften.
- Ge ett eller flera exempel på hur och när det här budskapet kan föras fram till barn och ungdomar.

5. Läs rutan "Olika sätt att få stöd".

Samtala med varandra:

- Har du fler exempel på sådant som kan bli till stöd för barn och ungdomar som lever med missbruk, än de som tas upp i rutan?
- Känner du till lokala alternativ? Finns det exempelvis någon form av lokala chattar, jourverksamheter eller liknande?

6. Hur skulle du välja att agera om du fick vetskap om att ett barn levde i en familj med missbruk? Utgå gärna från olika situationer; en granne, en kompis till ditt eget barn, en elev i skolan, ett barn i en förening och så vidare.

Samtala med varandra:

- Vilka för- och nackdelar kan finnas med olika sätt att agera?

7. Gör en egen lista över vilka resurser som finns för barn som växer upp med missbruk. Försök att hitta många lokala exempel.

Exempelvis:

- Kontaktuppgifter till lokala stödgrupper.
- Bra och drogfri verksamhet som kan vara en resurs för barn, unga och vuxna.
- Organisationer, myndigheter och personer att vända sig till för att få fakta, råd och vägledning om medberoende och beroende-problematik.
- Egna tips på böcker, filmer, hemsidor med mera.

8. Är det något annat av det som ni har läst som har väckt tankar eller frågor som ni vill ta upp?

Samtala med varandra om detta.

9. Ni har nu förhoppningsvis fått mer kunskap och tips för att kunna stötta barn som lever i missbruksmiljö.

Samtala med varandra:

- Vad kan ni göra redan idag för att skapa mer uppmärksamhet kring det här ämnet, och för att på olika sätt stötta barn som växer upp med en förälder som dricker för mycket?
- Finns det något ni känner att ni behöver mer kunskap om? Hur kan ni få den kunskapen?
- Gå gärna igenom tipsen på böcker, filmer, hemsidor med mera och fundera på om det är något där som ni vill använda för att lära er mer, eller för att sprida kunskap till andra.

När en
**FÖRÄLDER
DRICKER**
för mycket

UTVÄRDERING

Avrunda den sista träffen (träff 3) med att låta var och en fundera en stund på följande frågor:

- Vilka nya tankar har du fått av den här studiecirkeln?
- Vad kommer du att ta med dig härifrån?

Gå varvet runt och låt var och en berätta utan att bli avbruten.